

Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri'nin Türkçe'ye (Tr-SSÇE-G) Uyarlanması Güvenirlilik ve Geçerlik Analizi

Mehmet Eskin
Adnan Menderes Üniversitesi

Zeynep Aycan
Koç Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanterini (Tr-SSÇE-G) Türkçe'ye uyarlayarak, uzun ve kısa formlarının geçerliğini ve güvenilirliğini sınamaktır. Toplam 648 üniversite öğrencisine, Tr-SSÇE-G, Problem Çözme Envanteri, Kişiler Arası Davranış Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Beck Umutsuzluk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve İntihar Olasılığı Ölçeği uygulanmıştır. Bu öğrencilerden 144'ü, Tr-SSÇE-G'yi test-tekrar test uygulaması kapsamında bir ay sonra tekrar doldurmuştur. Verilerin çözümlemesinde doğrulayıcı faktör analizi, Cronbach alfa, Pearson momentler çarpımı bağıntı katsayısı ve t-testi yöntemleri kullanılmıştır. Hem uzun hem de kısa Tr-SSÇE-G'nin, yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip oldukları bulunmuştur. İki doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum indeksleri, Tr-SSÇE-G'nin uzun ve kısa formlarındaki maddelerin, özgün formundaki beş boyutlu modele uyum sağladığını göstermiştir. Tr-SSÇE-G'nin alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayıları, 0.62 ile 0.92 arasında değişirken test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının 0.60 ile 0.84 arasında değiştiği bulunmuştur. Bulgular Tr-SSÇE-G'nin eşzamanlı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, çalışmanın bulguları Tr-SPÇE-R'nin, Türk örneklemelerde sosyal problem çözme becerisini ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal sorun çözme, Tr-SSÇE-G, geçerlik, güvenilirlik

Abstract

This study aimed at testing the reliability and validity of the Turkish adaptation of the long and the short versions of the Revised Social Problem Solving Inventory (SPSI-R). Data were gathered from 648 university students. Participants filled in the SPSI-R, Problem Solving Inventory, Scale for Interpersonal Behavior, Beck Depression Inventory, Beck Hopelessness Scale, Rosenberg Self-Esteem Scale and the Suicide Probability Scale. A total of 144 students from the total sample refilled the Tr-SPSI-R for retest one month later. Confirmatory factor analysis, Cronbach's alpha, Pearson product moment correlation coefficient and t-test procedures were used to analyze the data. Fit indices for the two confirmatory factor analyses indicated that the items for the long and the short versions of the Turkish SPSI-R fitted well to the 5-dimensional model as in the original version. The two versions of the Turkish SPSI-R demonstrated adequate reliability and validity. Internal consistency coefficients for the Tr-SPSI-R subscales ranged from 0.62 to 0.92. The test-retest reliability coefficients for the subscales of Tr-SPSI-R ranged from 0.60 to 0.84. Tr-SPSI-R possessed good construct and concurrent validities suggesting that the Turkish SPSI-R was a reliable and valid measure to assess social problem solving skills in Turkish samples.

Key words: Social problem solving, Turkey, SPSI-R, validity, reliability

Önemli bir yaşam becerisi olan sosyal sorun çözüme, en güçlü bireysel farklılık değişkenlerindedir. Bireyin günlük yaşamda karşılaştığı ve o an etkili bir tepki vermenin olanaklı olmadığı sorun durumlarda kullanılan, bir başa çıkma yöntemi olan sorun çözüme, kişinin kendisinin yönlendirdiği bilişsel-davranışsal bir süreçtir (D’Zurilla ve Nezu, 1982; D’Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2004).

Sosyal sorun çözüme, insanların sorun durumlarla etkili bir biçimde başedebilmelerini sağlamaktadır (D’Zurilla ve Nezu, 1999). Örneğin, sosyal sorun çözüme becerilerindeki yetersizliğin, depresyon (Dixon, 2000; Eskin, Ertekin, Harlak ve Dereboy, 2008; Nezu, 1986; Nezu ve Ronan, 1988; Nezu, Nezu, Saraydarian, Kalmar ve Ronan, 1986), intihar eğilimi (Dixon, Heppner ve Rudd, 1994; Eskin, Akoğlu ve Uygur, 2006; Eskin, Ertekin, Dereboy ve Demirkıran, 2007; Pollock ve Williams, 1998; Pollack ve Williams, 2004; Speckens ve Hawton, 2005; Weishaar, 1996), şizofreni (Bedell, Lennox, Smith, ve Rabinowicz, 1998; Bustini, Stratta, Daneluzzo ve Pollice, 1999; Medalia, Revheim ve Casey, 2002; Revheim ve Medalia, 2004), kaygı (Dugas, Letarte, Rhéaume, Freeston ve Ladouceur, 1995; Nezu ve Carnevale, 1987) ve saldırganlık (Pakaslahti, 2000) gibi çeşitli psikolojik sıkıntı ve bozuklukların yordayıcısı olarak gösterilmiştir. Türk ergen ve genç yetişkinlerle yapılan bir çalışma, sorun çözüme terapisinin majör depresyon ve intihar eğilimlerinin azaltılmasında etkili bir sağıltım yöntemi olduğunu göstermiştir (Eskin, Ertekin ve Demir, 2008).

D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares (2004), bir sosyal sorun çözüme süreç modeli ve aynı zamanda bunu ölçen bir araç önermiştir: Sosyal Sorun Çözüme Envanteri (SPSI) (Maydeu-Olivares ve D’Zurilla, 1995, Maydeu-Olivares ve D’Zurilla, 1996). Bu envanterin gözden geçirilmiş bir formu da bulunmaktadır (SPSI-R) (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002). Psikometrik araştırmalar, Gözden Geçirilmiş Sorun Çözüme Envanterinin (SSÇE-G) maddelerinin, iki soruna yönelim ve üç sorun çözüme tarzı olmak üzere beş boyutlu bir yapıya uyum sağladığını göstermektedir. Soruna yönelim, olumlu ve olumsuz sorun yönelimi boyutlarından oluşmaktadır. Sorun çözüme tarzı ise akılcı, kaçınan ve dürtüsel-dikkatsiz sorun çözüme boyutlarını içermektedir. Böylelikle SSÇE-G, beş boyutlu bir sosyal sorun çözüme modeli önermektedir.

Soruna yönelim, kişinin problemle karşılaştığında gösterdiği bilişsel, duyuşsal ve güdüsel özelliklerine işaret etmektedir. D’Zurilla, Nezu and Maydeu-Olivares (2002, 2004) olumlu soruna yönelimi (OSY), yapıcı bir bilişsel-davranışsal problem çözüme durumu olarak tanımlamaktadırlar. Olumlu soruna yönelim, problemleri birer meydan okuma olarak görme eğilimi ile çözülebileceklerine ve kişinin onları başarıyla

çözülebileceğine duyduğu inancı ve sorun çözümenin zaman alıcı, çaba ve sabır gerektirdiğini bilmeyi kapsamaktadır. Olumlu soruna yönelime sahip kişiler, problemlere ve bunları çözmek için sahip oldukları kişisel yetilerine olumlu bir açıdan bakarlar. Öte yandan, negatif soruna yönelim (NSY), problemleri kişinin iyilik haline yöneltmiş bir tehdit olarak algılama, onları başarıyla çözüme yeteneklerinden şüphe duyma ile problemlerle karşılaşıldığında kişinin kendisini engellenmiş ve mutsuz hissetmeyi içeren işlevsel olmayan veya ketleyici bir bilişsel-güdüsel kurgudur.

Bir sorununa çözüm arayan bireyin, açık ve kapalı (bilişsel) davranışsal etkinliklerine işaret eden *sorun çözüme tarzı*, akılcı, kaçınan ve dürtüsel-dikkatsiz sorun çözüme tarzlarını kapsamaktadır. Akılcı sorun çözüme, problem durumlarla işlevsel ve yapıcı bir biçimde baş etmek demektir. Akılcı sorun çözüme, etkin problem çözüme ilkelerinin sistematik bir biçimde uygulanmasıdır. Bu ilkeler arasında, sorunun tanımlanması, hedefin belirlenmesi, olası çözüm seçeneklerinin oluşturulması, karar verme, çözümlerin uygulanması ve denetlenmesi yer almaktadır. Kaçınan sorun çözüme, erteleme, pasiflik veya harekete geçememek ve bağımlılıkla nitelenen, işlevsel olmayan bir sorun çözüme tarzıdır. Bu tür sorun çözüme biçimini benimseyen kişiler hayatlarındaki problemlerden kaçır, sorun çözüme girişimlerini erteler ve problemler ile çözümlerinin sorumluluğunu almazlar. Son olarak, dürtüsel-dikkatsiz sorun çözüme, bireylerin dürtüsel, aceleci ve eksik girişimleri ile tanımlanan ve yine işlevsel olmayan bir problem çözüme tarzıdır.

Bu çalışmanın amacı, Türkçe SSÇE-G’nin uzun ve kısa formlarının güvenilirliğini ve geçerliğini sınamaktır. Tr-SSÇE-G ölçeklerinin güvenilirliğini sınamak için, iç tutarlık (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. Tr-SSÇE-G’nin geçerliği de iki ölçüte dayandırılmıştır. Öncelikle, envanterin yapı geçerliğini sınamak için, Tr-SSÇE-G faktör yapısının, özgün formundaki 5-boyutlu modelle uyuyup uyuşmadığına bakılmıştır. Daha sonra ise, envanterin eşzamanlı geçerliği, Tr-SSÇE-G ölçek puanları ile geçerliği gösterilmiş başka bir sorun çözüme ölçüm aracı, çeşitli psikolojik iyilik hali ve akademik başarı (not ortalaması) arasındaki bağıntıya bakılarak sınanmıştır. Tr-SSÇE-G’nin pozitif boyutları olan “olumlu sorun yönelimi” ve “akılcı sorun çözüme” ölçek puanlarının Problem Çözüme Envanteri (PÇE), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Kişiler Arası Davranış Ölçeği (KADÖ) ve akademik başarı ile pozitif bir bağıntıya sahip olması beklenirken, Beck Depresyon Envanteri (BDE), İntihar Olasılığı Ölçeği (İÖÖ) ve Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ile negatif yönde bir bağıntıya sahip olmaları beklenmiştir. Öte yandan, Tr-SSÇE-G’nin negatif boyutları olan “negatif sorun yönelimi”, “dürtüsel-dikkatsiz sorun çözüme tarzı”

ve “kaçınan sorun çözme tarzı” ölçek puanlarının; PÇE, RBSÖ, KADÖ ve akademik başarı ile negatif yönde bağıntıya sahip olması, BDE, İÖÖ ve BUÖ ile ise pozitif yönde bir bağıntıya sahip olması öngörülmüştür.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya Adnan Menderes Üniversitesi ve Koç Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 410'u (% 63.3) kadın, 221'i (% 34.1) erkek, ve 17'si (% 2.6) cinsiyetini belirtmeyen toplam 648 öğrenci katılmıştır. Yaşları 17 ile 28 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması 20.9'dur ($S = 1.8$). Katılımcıların çoğu (% 38.6) birinci sınıf, % 17'si ikinci sınıf, % 17.6'sı üçüncü sınıf, % 20.7'si dördüncü sınıf öğrencisidir. Kırk öğrenci (% 6.2) kaçınıcı sınıfta olduğunu belirtmemiştir. Katılımcıların ortalama 2 kardeşi vardır ($Ort. = 1.9, S = 1.9$). Katılımcıların ortalama not ortalaması 4 üzerinden 2.8'dir.

Katılımcılardan 109 hemşirelik ve 35 sosyoloji öğrencisi olmak üzere toplam 144 öğrenci Tr-SSÇE-G'yi test-tekrar test için ilk doldurmalarından bir ay sonra tekrar doldurdu. Bu grubun yaş ortalaması 21'dir ($S = 2.0$).

Türkçe Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri'nin eşzamanlı geçerliğini sınamak için Tr-SSÇE-G'ye ek olarak katılımcılardan 88 öğrenci BDE ile KADÖ'yü; 80 öğrenci İÖÖ ile RBSÖ'yü; 82 öğrenci ise PÇE ile BUÖ'yü de doldurmuştur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplamada sekiz bölümden oluşan bir form kullanılmıştır.

Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri (Tr-SSÇE-G). Tr-SSÇE-G (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002), 0 “Benim için hiç doğru değil” ve 4 “Benim için çok doğru” arası puanlanan 5 basamaklı Likert tipi 52 maddeden oluşmaktadır. SSÇE-G, sosyal sorun çözme sürecinin farklı yönlerini değerlendiren beş alt ölçekten oluşmaktadır: (1) Olumlu sorun yönelimi (OSY, 5 madde), (2) negatif sorun yönelimi (NPY, 10 madde), (3) akılcı sorun çözme tarzı (ASÇT, 20 madde), (4) dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzı (DDSÇT, 10 madde) ve (5) Kaçınan sorun çözme tarzı (KSÇT, 7 madde). Yirmibeş maddelik SSÇE-G'nin kısa formu (Tr-SSÇE-G-K) bir önceki tümcede sayılan ve her biri beş maddelik ölçeklerden oluşmaktadır. Tr-SSÇE-G'nin uzun formu için ölçek puanları 0 ile madde sayısının 4 katı arasında değişmekteyken, kısa formu için 0 ile 20 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar daha iyi problem çözme yeteneğine işaret etmektedir. Özgün SSÇE-G'nin, sosyal sorun çözme yapısını ölçmede yüksek düzeyde uygun olduğu ve

yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğu gösterilmiştir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002). SSÇE-G, Çince'ye (Siu ve Shek, 2005) ve İspanyolca'ya (Maydeu-Olivares, Rodrigues-Fornells, Gomez-Benito ve D'Zurilla, 2000) çevirisi yapılarak uyarlanmış ve her ikisinin de yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu bulunmuştur.

Problem Çözme Envanteri (PÇE). Kişinin, kendisi tarafından problem çözme yeteneğinin nasıl algılandığını ölçmek üzere geliştirilen Problem Çözme Envanteri (PÇE), Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilmiştir. Otuz iki maddeden oluşan PÇE'de, katılımcı her maddeyi “her zaman böyle davranırım” ile “hiçbir zaman böyle davranmam” arasında değişen 6'lı Likert tipi ölçek üzerinde değerlendirmektedir. PÇE puanları 32 ile 192 arasında değişmektedir ve yüksek puanlar kişinin sorun çözme becerilerine güvenmediğini göstermektedir. PÇE, Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından Türkçe'ye çevrilerek uyarlanması yapılmıştır (Şahin, Şahin ve Heppner, 1993).

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ). Ölçek, 5 olumlu 5 olumsuz ifade içeren ve 4'lü Likert tipi bir ölçek üzerinde yanıtlanan 10 maddeden oluşmaktadır (Rosenberg, 1965). Puanlar 0-40 arasındadır. Yüksek puanlar yüksek öz-saygıyı göstermektedir. Türkçe'ye Çuhadaroğlu (1985) tarafından uyarlanmıştır.

Kişiler Arası Davranış Ölçeği (KADÖ). Elli maddeden oluşan KADÖ, kişilerin davranışlarının ne sıklıkta her maddede betimlenen durumdaki gibi olduğunu 5'li Likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendiren çok boyutlu bir atılganlık ölçeğidir (Arrindell ve van der Ende 1985). Toplam KADÖ puanları 50-250 arasında değişmekte ve yüksek puanlar yüksek atılganlık düzeyini belirtmektedir. Türkçe'ye Eskin (1993) uyarlanmıştır.

Beck Depresyon Envanteri (BDE). Yaygın olarak kullanılmakta olan BDE, 21 maddeden oluşmakta ve depresyon belirtilerinin şiddetini ölçmektedir (Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1979). BDE'yi Türkçe'ye Hisli (1988) uyarlamış ve yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermiştir. Yanıtlayan kişi depresyon belirtilerinin şiddetini 0 ile 3 arasında 4'lü bir ölçek üzerinde derecelendirmektedir. BDE toplam puanları 0 ile 63 arasında değişmekte ve yüksek puanlar şiddetli depresyona işaret etmektedir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ). BUÖ, Beck, Lester, ve Trexler (1974) tarafından umutsuzluğu ölçmek üzere geliştirilmiştir. BUÖ, “Evet” “Hayır” olarak yanıtlanan 20 madde içermektedir. BUÖ Türkçe'ye Seber (1991) tarafından uyarlanıp psikometrik özellikleri Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından araştırılmış ve yeterli olduğu görülmüştür. BUÖ puanları 0 ile 20 arasında değişmekte ve yüksek puanlar umutsuzluğun fazlalığına işaret etmektedir.

İntihar Olasılığı Ölçeği (İÖÖ). Cull ve Gill, (1988) tarafından geliştirilmiş olan İÖÖ, intihar riskini ölçen 36 maddelik öz-bildirime dayalı bir ölçüm aracıdır. Ergen ve yetişkinlerle kullanılabilir. Katılımcılar her maddeyi, belirtilen duygu ya da davranışı yaşama sıklığına göre “Hiçbir zaman ya da çok ender” ile “Çoğu zaman ya da her zaman” arasında değişen 4 basamaklı Likert tipi bir ölçek üzerinde derecelendirmektedir. İÖÖ Türkçe’ye Eskin (1993) tarafından uyarlanmış ve yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu gösterilmiştir. İÖÖ’ğinden alınabilecek toplam puanlar 36 ile 144 arasında değişmekte ve yüksek puanlar yüksek intihar eğilimini göstermektedir.

İşlem

Gözden Geçirilmiş Sorun Çözme Envanteri, İngilizce’den Türkçe’ye, ilk yazar tarafından çevrilmiştir. Çeviri, ikinci yazar tarafından ve her iki dili de bilen, psikoloji yüksek lisans dereceli iki uzman psikolog tarafından kontrol edilmiştir. Maddelerin % 89’u üzerinde uzmanların görüşleri uyuma göstermiştir. İngilizce ve Türkçe maddelerin, dilbilimsel ve kavramsal açıdan denk olmasını sağlamak için tartışılarak anlaşmaya varılmıştır (Van de Vijver ve Leung, 1997). Daha sonra veri toplama araçları, gönüllü katılımcılara uygulanmıştır.

Tr-SSÇE-G’nin yapısının, özgün formundaki yapı ile uyuşup uyuşmadığı, LISREL 8.30 (Jöreskog ve Sörbom, 1993) istatistiksel paketi ile sınanmıştır. Bunun için en yüksek olabilirlik tahmini yöntemiyle, biri Tr-SSÇE-G’nin uzun diğeri de kısa formu için iki adet Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Diğer istatistik çözümler ise, SPSS-9 kullanılarak yapılmıştır. Tr-SSÇE-G’nin güvenilirlik ve geçerliğini araştırmak için iç-tutarlık (Cronbach alfa) ve Pearson momentler çarpımı bağıntı katsayıları hesaplanmış; gruplar arası farklılıklar ise bağımsız gruplar t-testi yöntemiyle araştırılmıştır.

Bulgular

Tr-SSÇE-G’nin uzun ve kısa formlarının yapı geçerliğini sınamak için yapılan iki adet Doğrulayıcı Faktör Analizinden (DFA) elde edilen uyum iyiliği indeksleri Tablo 1’de verilmektedir. Uyum iyiliği indeksleri, Tr-SSÇE-G’nin hem uzun hem de kısa formlarının özgün SSÇE-G’deki beş boyutlu yapıya uyduğunu göstermektedir. Hem uzun hem de kısa Tr-SSÇE-G maddeleri için, DFA sonucunda elde edilen madde faktör yükleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tr-SSÇE-G ölçekleri için elde edilen, iç tutarlık ve test-tekrar test güvenilirlik katsayıları Tablo 3’te gösterilmiştir. Tablo’da görüldüğü gibi Tr-SSÇE-G’nin

hem uzun hem de kısa form ölçekleri, iyi ile mükemmel arasında değişen iç tutarlık ve test-tekrar test güvenilirlik katsayılarına sahiptir. Tablo 3’te görüldüğü gibi, iç tutarlık katsayıları .62 ile .92 arasında değişmektedir. Test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise .60 ile .84 arasında değişmektedir.

Tablo 1. Tr-SSÇE-G’nin Uzun ve Kısa Formları için DFA Uyum İyilik İndeksleri

İndeks	Tr-SSÇE-G:U	Tr-SSÇE-G:K
χ^2	3110.47	569.29
χ^2 / df	2.46	2.15
RMSEA	.0475	.0421
p (RMSEA < .05)	1.00	.997
RMSR	.070	.573
AGFI	.830	.919
CFI	.852	.929
NNFI	.845	.920

Not. Tr-SSÇE-G:U: uzun form; Tr-SSÇE-G:K: kısa form; DFA: doğrulayıcı faktör analizi

Tablo 2. Uzun ve Kısa Tr-SSÇE-G Maddeleri için Doğrulayıcı Faktör Analizinden Elde Edilen Faktör Yükleri

Tr-SSÇE-G Ölçeği	Madde No	Tr-SSÇE-G: U	Tr-SSÇE-G: K
OSY	7	.60	.62
	9	.63	.63
	19	.55	.52
	28	.66	.67
	38	.60	.56
NSY	1	.65	
	2	.67	.62
	6	.72	.72
	12	.81	.81
	13	.65	.66
	17	.78	.81
	32	.74	
	36	.75	
	41	.78	
	50	.90	

Tablo 2 devam. Uzun ve Kısa Tr-SSÇE-G Maddeleri için Doğrulamalı Faktör Analizinden Elde Edilen Faktör Yükleri

Tr-SSÇE-G Ölçeği	Madde No	Tr-SSÇE-G: U	Tr-SSÇE-G: K
	11	.66	
	29	.63	.62
	33	.60	.64
	44	.60	
	49	.66	
	5	.62	
	20	.68	
	39	.66	.64
	47	.61	
ASÇT	48	.78	
	18	.77	.74
	24	.77	
	40	.79	
	43	.45	
	46	.59	
	25	.70	
	26	.70	
	27	.51	
	35	.71	
	37	.66	.60
	3	.51	.50
	4	.43	
	8	.58	
	15	.49	
DDSÇT	21	.41	.38
	22	.62	
	34	.48	.46
	45	.66	.75
	51	.51	
	52	.72	.76
	10	.85	.35
	14	.71	.71
	16	.56	.57
KSÇT	23	.69	
	30	.85	.85
	31	.90	.90
	42	.17	

Not. Tr-SSÇE-G:U: uzun form; Tr-SSÇE-G:K: kısa form; OSY: Olumlu sorun yönelimi; NSY: negatif sorun yönelimi; ASÇT: akılcı sorun çözme tarzı; DDSÇT: dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzı; KSÇT: kaçınan sorun çözme tarzı

Tablo 3. Tr-SSÇE-G Ölçeklerinin Güvenirlik Katsayıları

Tr-SSÇE-G Ölçekleri	İç tutarlık		Test-tekrar test	
	Tr-SSÇE-G:U	Tr-SSÇE-G:K	Tr-SSÇE-G:U	Tr-SSÇE-G:K
Olumlu sorun Yönelimi	.67	.67	.61	.61
Negatif sorun Yönelimi	.88	.78	.84	.73
Akılcı sorun çözme tarzı	.92	.75	.78	.66
Sorunun tanımlanması	.73	-	.70	-
Çözüm seçeneklerinin üretilmesi	.76	-	.74	-
Karar verme	.73	-	.62	-
Çözümün uygulanması ve denetlenmesi	.78	-	.60	-
Dürtüsel-özensiz sorun çözme tarzı	.75	.62	.68	.66
Kaçınan sorun çözme tarzı	.73	.75	.75	.72

Not. Tr-SSÇE-G:U: uzun form; Tr-SSÇE-G:K: kısa form

Tr-SSÇE-G ölçeklerinin, birbirleri arasındaki bağıntı katsayıları Tablo 4'de gösterilmiştir. Görüldüğü gibi uzun ve kısa Tr-SSÇE-G ölçek puanları birbirleri ile istatistiksel ve kuramsal olarak anlamlı yönde bağıntı göstermektedir.

Tr-SSÇE-G ölçekleri ve PÇE'nin boyutları arasındaki bağıntı katsayılarını Tablo 5 göstermektedir. Hem uzun hem de kısa Tr-SSÇE-G ölçekleri PÇE puanlarıyla anlamlı düzeyde ve beklenen yönde bağıntı katsayısına sahiptir.

Uzun ve kısa Tr-SPÇE-G ölçekleri ile RBSÖ, KADÖ, BDE, BUÖ, İOÖ ve not ortalaması arasındaki bağıntı katsayıları Tablo 6'da verilmektedir. Tr-SSÇE-G'nin pozitif boyutları olan OSY ve ASÇT ölçek puanları, BDE, BUÖ ve İOÖ puanları ile negatif yönde bağıntı katsayısı gösterirken KADÖ, RBSÖ ve not ortalaması ile pozitif yönde bağıntı göstermektedir. Tr-SSÇE-G'nin üç negatif boyutu olan NSY, DDSÇT ve KSÇT ölçek puanları, BDE, BUÖ ve İOÖ puanları ile pozitif yönde bağıntı katsayısına sahipken KADÖ, RBSÖ ve not ortalaması ile negatif yönde bağıntıya sahiptir. Tablo 6'da gösterilen bazı bağıntı katsayıları, beklenen yönde bulunmuş, fakat anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır.

Cinsiyet Farkları

Tr-SSÇE-G ölçek puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 7'de verilmektedir. Kadın ve erkekler

uzun Tr-SSÇE-G ölçeklerinden aldıkları puanların üçünde farklılık göstermiştir. Kadın ve erkek katılımcılar beş Tr-SSÇE-G ölçeğinden sadece üçünde farklılık göstermiştir. Erkeklerin KSÇ tarzi ölçeğinden aldıkları puanlar kadınlarınkinden yüksektir. Erkekler DDSÇ

tarzi ölçeğinden de kadınlardan daha yüksek puan almıştır. Öte yandan, kadınlar NSY ölçeğinde erkeklerden daha yüksek puan almıştır. İki cinsiyet, kısa Tr-SSÇE-G ölçeklerinin sadece ikisinde farklılaşmıştır (bkz., Tablo 7).

Tablo 4. Tr-SSÇE-G Ölçeklerarası Bağntı Katsayıları*

Tr-SSÇE-G Ölçekleri	OSY		NSY		ASÇT		DDSÇT		KSÇT	
	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K
OSY	-	-								
NSY	-.36	-.32	-	-						
ASÇT	.71	.66	-.34	-.25	-	-				
DDSÇT	-.28	-.22	.47	.33	-.47	-.37	-	-		
KSÇT	-.35	-.36	.57	.44	-.33	-.33	.55	.47	-	-

* Tüm bağntı katsayıları $p < .01$ düzeyinde anlamlıdır.

Not. U: uzun form; K: kısa form; OSY: Olumlu sorun yönelimi; NSY: negatif sorun yönelimi; ASÇT: akılcı sorun çözme tarzi; DDSÇT: dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzi; KSÇT: kaçınan sorun çözme tarzi

Tablo 5. Tr-SSÇE-G ve PÇE Ölçekleri Arasındaki Bağntı Katsayıları*

Tr-SSÇE-G Ölçekleri	PÇE			
	Toplam PÇE	PÇYG	YK	KK
OSY-U	-.53	-.60	-.35	-.53
NSY-U	.54	.48	.44	.53
ASÇT-U	-.71	-.50	-.72	-.49
DDSÇT-U	.67	.38	.73	.51
KSÇT-U	.50	.42	.42	.47
OSY-K	-.53	-.60	-.35	-.53
NSY-K	.53	.44	.43	.54
ASÇT-K	-.67	-.57	-.62	-.40
DDSÇT-K	.53	.31	.57	.40
KSÇT-K	.50	.41	.38	.46

* Tüm bağntı katsayıları $p < .01$ düzeyinde anlamlıdır.

Not. U: uzun form; K: kısa form; OSY: Olumlu sorun yönelimi; NSY: negatif sorun yönelimi; ASÇT: akılcı sorun çözme tarzi; DDSÇT: dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzi; KSÇT: kaçınan sorun çözme tarzi
PÇE: Problem çözme envanteri; PÇYG: problem çözme yeteneğine güven;
YK: yaklaşma/kaçınma; KK: kişisel kontrol

Tablo 6. Tr-SSÇE-G Ölçekleri ve Bazı Ölçüt Ölçüm Araçları Arasındaki Bağlantı Katsayıları

Ölçüt Ölçüm Araçları	Tr-SSÇE-G Ölçekleri									
	OSY		NSY		ASÇT		DDSÇT		KSÇT	
	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K
BDE (N = 88)	-.29 ^a	-.29 ^a	.27 ^a	.30 ^a	-.22 ^b	-.19 ^c	.20 ^c	.20 ^c	.27 ^a	.28 ^a
BUÖ (N = 82)	-.27 ^a	-.27 ^a	.32 ^a	.29 ^a	-.25 ^b	-.17 ⁿ	.35 ^a	.32 ^a	.34 ^a	.32 ^a
İOÖ (N = 80)	-.46 ^a	-.46 ^a	.49 ^a	.48 ^a	-.35 ^a	-.31 ^a	.37 ^a	.36 ^a	.39 ^a	.41 ^a
RBSÖ (N = 80)	.46 ^a	.46 ^a	-.37 ^a	-.37 ^a	.30 ^a	.21 ^c	-.15 ⁿ	-.12 ⁿ	-.34 ^a	-.31 ^a
KADÖ (N = 88)	.23 ^b	.23 ^b	-.25 ^b	-.26 ^b	.32 ^a	.25 ^b	-.07 ⁿ	-.05 ⁿ	-.18 ⁿ	-.12 ⁿ
Ort. _{tot} (N = 648)	.25 ^a	.25 ^a	-.09 ^b	-.04 ⁿ	.26 ^a	.22 ^a	-.27 ^a	-.25 ^a	-.25 ^a	-.25 ^a

^a $p < .01$; ^b $p < .05$; ^c $p < .10$; ⁿ anlamlı değil

Not. U: uzun form; K: kısa form; OSY: Olumlu sorun yönelimi; NSY: negatif sorun yönelimi; ASÇT: akılcı sorun çözme tarzı; DDSÇT: dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzı; KSÇT: kaçınan sorun çözme tarzı
BDE: Beck depresyon envanteri; BUÖ: Beck umutsuzluk ölçeği; İOÖ: intihar olasılığı ölçeği; RBSÖ: Rosenberg benlik saygısı ölçeği; KADÖ: kişilerarası davranış ölçeği

Tablo 7. Cinsiyete Göre Tr-SSÇE-G Ölçek Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Tr-SSÇE-G Ölçekleri	Kadın		Erkek		Toplam		f^a
	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S	
OSY-U	13.2	3.6	13.4	3.7	13.2	3.6	0.6 ⁿ
NSY-U	15.0	8.0	12.8	7.7	14.2	7.9	3.2*
ASÇT-U	49.2	13.8	50.3	13.0	49.5	13.5	0.9 ⁿ
DDSÇT-U	10.7	6.3	11.7	6.1	11.1	6.3	2.0**
KSÇT-U	6.8	4.9	7.8	4.7	7.1	4.8	2.3**
OSY-K	13.2	3.6	13.4	3.7	13.2	3.6	0.6 ⁿ
NSY-K	7.7	4.2	6.4	3.9	7.2	4.1	3.4*
ASÇT-K	12.3	3.8	12.8	3.6	12.4	3.8	1.5 ⁿ
DDSÇT-K	5.5	3.6	6.0	3.3	5.7	3.5	1.6 ⁿ
KSÇT-K	4.1	3.9	5.0	3.8	4.5	3.9	2.8**

^a $p < .001$; ** $p < .05$; ⁿ serbestlik derecesi hepsi için 629

Not. U: uzun form; K: kısa form; OSY: Olumlu sorun yönelimi; NSY: negatif sorun yönelimi; ASÇT: akılcı sorun çözme tarzı; DDSÇT: dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzı; KSÇT: kaçınan sorun çözme tarzı.

Tartışma

Bilimsel araştırmalar, problem çözme yeteneğinin, insanları bir dizi psikolojik sıkıntıdan koruyan önemli bir koruyucu etmen olduğunu göstermiştir. Sosyal problem çözme modelini temel alan, Gözden Geçirilmiş Sosyal Sorun Çözme Envanteri bu açıdan önemli

bir ölçüm aracıdır. SSÇE-G daha önce İspanyolcaya (Meydeu-Olivares, Rodrigues-Fornells, Gomez-Benito ve D'Zurilla, 2000) ve Çince'ye uyarlanmıştır (Siu ve Shek, 2005). İspanyolca ve Çince sürümlerinin de yeterli geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. SSÇE-G'nin Türkçeye uyarlanmasının hem bilimsel hem de uygulama açısından önemli olabileceği düşünül-

lerek, bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de daha önce yapılan çalışmalar arasında kişilerarası problem çözme davranışını ölçen bir çalışmaya rastlanmıştır (Çam ve Tümekaya, 2007). Bu ölçek ile SSÇE arasındaki en temel fark SSÇE’nin yalnızca kişiler arası problemlerin çözümüne yönelik yaklaşımlarla sınırlı olmaması ve tüm sosyal problemleri içeren genel yaklaşımları ölçmesidir.

Sosyal problem çözme yeteneklerini, farklı kültürel ortamlarda ölçme gereksinimi göz önünde bulundurularak yapılan bu çalışmada, SSÇE-G Türkçeye çevrilerek hem 52 maddelik uzun hem de 25 maddelik kısa formlarının psikometrik özellikleri araştırılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar, Tr-SSÇE-G’nin uzun ve kısa formlarının, iç tutarlık ve test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir ile yüksek sınırları içerisinde olduğunu göstermiştir. Tr-SSÇE-G’nin iç tutarlık güvenilirlik katsayıları, özgün formu ile elde edilen katsayılarla benzerlik göstermektedir (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002). Tr-SSÇE-G’nin uzun ve kısa formlarının test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının yeterli olduğu ve özgün SSÇE-G için bildirilen değerlere benzer olduğu görülmüştür (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002).

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Tr-SSÇE-G’nin yeterli düzeyde yapı geçerliğinin de olduğunu göstermektedir. Hem 52 maddelik uzun, hem de 25 maddelik kısa Tr-SSÇE-G maddelerinin D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares (2004) ve Maydeu-Olivares, Rodrigues-Fornells, Gomez-Benito ve D’Zurilla (2000) tarafından önerilen 5-boyutlu modele uyuşup uyuşmadığını sınamak için, iki doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum indeksleri, özellikle kısa Tr-SSÇE-G’nin 5-boyutlu modele iyi düzeyde uyum sağladığını göstermektedir. Uzun form için elde edilen CFI ve AGFI değerlerinin kabul edilebilir düzeylerin altında kaldığı gözlenmiştir (Hu ve Bentler, 1999; Sümer, 2000). Ancak, kabul edilebilir CFI ve AGFI değerleri olan 0,90 bazı araştırmacılar tarafından çok katı olmakla eleştirilmiş ve özellikle ölçüm modelleri (measurement models) için bir miktar gevşetilmesi gerektiği belirtilmiştir (Marsh, Hau ve Wen, 2004). Yazarlar, .90 yerine .80 kesme değerinin kullanılmasının doğru ve yanlış modelleri ayırt etmede daha kullanışlı olabileceğini belirtmektedir. Nitekim, örneğin, Sümer ve Knight (2001) ölçüm modelinde .90’ın altında değerler rapor etmişlerdir (s. 657). Bu tartışmaların ışığında uzun Tr-SSÇE-G için elde edilen CFI ve AGFI değerlerinin kabul edilebilir olduğu görülmektedir. Tr-SSÇE-G ölçeklerinin birbirleriyle olan bağıntıları da onun yapı geçerliğinin bir diğer göstergesidir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Tr-SSÇE-G’nin yeterli düzeyde eşzamanlı geçerliğe sahip oldu-

ğunu göstermiştir. Tr-SSÇE-G’nin, eşzamanlı geçerliğe sahip olup olmadığını sınamak için, psikometrik özellikleri bilinen başka bir sorun çözme ölçüm aracı olan Problem Çözme Envanteriyle olası bağıntı katsayıları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tr-SSÇE-G ölçeklerinden elde edilen puanların, PÇE ölçeklerinden elde edilen puanlar ile istatistiksel olarak anlamlı ve beklenen yönde bağıntı katsayılarına sahip olduğunu göstermiştir.

Ayrıca, ölçüt bağıntılı geçerliğinin olup olmadığını araştırmak için uzun ve kısa Tr-SSÇE-G ölçek puanları ile depresyon, umutsuzluk, intihar eğilimi, atılganlık, benlik saygısı ve akademik başarı arasındaki bağıntı katsayıları hesaplanmıştır. Bulgular, bağıntı katsayılarının beklenen yönde ve çoğunun anlamlı olduğunu göstermiştir. Örneğin, olumlu sorun yönelimi ve akılcı sorun çözme ölçek puanları, depresyon, umutsuzluk ve intihar eğilimi puanları ile ters yönde bir bağıntı içindeyken, negatif sorun yönelimi, dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme tarzı ve kaçınan sorun çözme tarzı ölçek puanları ile pozitif yönde bir bağıntı göstermiştir. Olumlu sorun yönelimi ve akılcı sorun çözme ölçek puanları, akademik başarı ile pozitif yönde bir ilişki içindeyken, negatif sorun yönelimi ve kaçınan sorun çözme tarzı ölçek puanları akademik başarı ile negatif yönde bir bağıntı göstermiştir. Tablo 6’da görüldüğü gibi, Tr-SSÇE-G’nin ölçeklerinin geçerliğini sınamak için hesaplanan, 60 bağıntı katsayısından sadece 8 tanesi istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır (örn., Kaçınan sorun çözme tarzı ve atılganlık için $r = -.18$). Bağıntı katsayıları beklenen yönde olmakla birlikte, büyüklükleri göreceli olarak düşük kalmıştır. Bu durum muhtemelen, az sayıda katılımcının olmasından kaynaklanmaktadır. Tüm bu sonuçlar, Tr-SSÇE-G’nin yeterli düzeyde eşzamanlı geçerliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmadan elde edilen bulgular, uzun ve kısa Tr-SSÇE-G’nin kabul edilebilir düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Doğrulayıcı faktör çözümlemesinde uzun Tr-SSÇE-G için elde edilen CFI ve AGFI değerlerinin görece düşüklüğü göz önüne alındığında, kısa Tr-SSÇE-G’nin kullanımı önerilebilir.

Çalışmanın sonuçları genellenirken, birkaç nedenden ötürü, dikkatli olunması gerekmektedir. İlk olarak, bu çalışma sadece üniversite öğrencilerinden oluşan katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, bulguların diğer yaş ve eğitim gruplarına genellenebilirliği sınırlı olabilir. İkinci olarak, Tr-SSÇE-G’nin geçerliğinin olup olmadığı, öz-bildirim dayalı ölçüm araçları ile sınınmıştır. Bu yüzden Tr-SSÇE-G’nin geçerliği farklı yöntemler kullanılarak da sınınmalıdır. Gelecek çalışmalarda Tr-SSÇE-G’nin geçerliği, performans ölçüm araçlarına ve sorun çözme girişim

programlarına duyarlılık ölçümlerine dayandırılarak oluşturulmalıdır.

Kaynaklar

- Arrindell, W. A. ve van der Ende, J. (1985). Cross-sample invariance of the structure self-reported distress and difficulty in assertiveness. *Advances in Behavior Research and Therapy*, 7, 205-243.
- Beck, A. T., Lester, D. ve Trexler, L. (1974). The Hopelessness Scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 861-874.
- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F. ve Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: Guilford Press.
- Bedell, J., Lennox, S. S., Smith, A. D. ve Rabinowicz, E. F. (1998). Evaluation of problem solving and communication skills of persons with schizophrenia. *Psychiatry Research*, 78, 197-206.
- Bustini, M., Stratta, P., Daneluzzo, E. ve Pollice, R. (1999). Tower of Hanoi and WCST performance in schizophrenia: Problem-solving capacity and clinical correlates. *Journal of Psychiatric Research*, 33, 285-290.
- Çam, S. ve Tümkaya, S. (2007). Kişilerarası Problem Çözme Envanteri'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28, 95-108.
- Çuhadaroglu, F. (1986). Üniversite öğrencilerinde psikiyatrik semptom dağılımı. R. Saygılı, (Ed.), *XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi bilimsel çalışmaları içinde* (35-39). Ege Üniversitesi Basım: İzmir.
- Cull, J. G. ve Gill, W. S. (1988). *Suicide Probability Scale (SPS) manual*. Western Psychological Services: Los Angeles.
- Dixon, W. A. (2000). Problem-solving appraisal and depression: Evidence for a recovery model. *Journal of Counseling and Development*, 78, 87-91.
- Dixon, W. A., Heppner, P. P. ve Rudd, M. D. (1994). Problem-solving appraisal, hopelessness, and suicide ideation: Evidence for a mediational model. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 41, 91-98.
- Dugas, M. J., Letarte, H., Rhéaume, J., Freeston, M. H. ve Ladouceur, R. (1995). Worry and problem solving: evidence of a specific relationship. *Cognitive Therapy and Research*, 19, 109-120.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M. ve Maydeu-Olivares, A. (2004). Social problem solving: Theory and assessment. E. C. Chang, T. J. D'Zurilla ve L. J. Sanna, (Ed.), *Social problem solving: Theory, research, and training içinde* (3-27). Washington DC: American Psychological Association.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M. ve Maydeu-Olivares, A. (2002). *Manual for the Social Problem Solving Inventory-revised (SPSI-R)*. North Tonawanda: Multi-Health Systems.
- D'Zurilla, T. J. ve Nezu, A. M. (1999). *Problem-solving therapy: A social competence approach to clinical intervention*. (2. baskı). New York: Springer.
- Eskin, M., Ertekin, K. ve Demir, H. (2008). Efficacy of a problem-solving therapy for depression and suicide potential in adolescents and young adults. *Cognitive Therapy and Research*, 32, 227-245.
- Eskin, M., Ertekin, K., Harlak, H. ve Dereboy, Ç. (2008). Lise öğrencisi ergenlerde depresyonun yaygınlığı ve ilişkili olduğu etmenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19, 382-389.
- Eskin, M., Ertekin, K., Dereboy, C. ve Demirkıran, F. (2007). Risk factors for and protective factors against adolescent suicidal behavior in Turkey. *Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention*, 28, 131-139.
- Eskin, M., Akoğlu, A. ve Uygur, B. (2006). Ayaktan tedavi edilen psikiyatri hastalarında travmatik yaşam olayları ve problem çözme becerileri: İntihar davranışıyla ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17, 266-275.
- Eskin, M. (1993). Reliability of the Turkish version of the Perceived Social Support from Friends and Family Scales, Scale for Interpersonal Behavior, and the Suicide Probability Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 49, 515-522.
- Heppner, P. P. ve Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29, 66-75.
- Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri'nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7, 3-13.
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Marsh, H. W., Hau, K. T. ve Wen, Z. (2004). In search of golden rules: Comment on hypothesis testing approaches to setting cutoff values for fit indexes and dangers in overgeneralizing Hu and Bentler's (1999) findings. *Structural Equation Modeling*, 11, 320-341.
- Maydeu-Olivares, A. ve D'Zurilla, T. J. (1995). A factor analysis of the Social Problem Solving Inventory using polychoric correlations. *European Journal of Psychological Assessment*, 11, 98-107.
- Maydeu-Olivares, A. ve D'Zurilla, T. J. (1996). A factor analytic study of the Social Problem Solving Inventory: an integration of theory and data. *Cognitive Therapy and Research*, 20, 115-133.
- Medalia, A., Revheim, N. ve Casey, M. (2002). Remediation of problem solving skills in schizophrenia: Evidence of persistent effect. *Schizophrenia Research*, 57, 165-171.
- Nezu, A. M. (1986). Efficacy of a social problem-solving therapy approach for unipolar depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54, 196-202.
- Nezu, A. M. ve Carnevale, G. J. (1987). Interpersonal problem solving and coping reactions of Vietnam veterans with posttraumatic stress disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 96, 155-157.
- Nezu, A. M., Nezu, C. M., Saraydarian, L., Kalmar, K. ve Ronan, G. F. (1986). Social problem solving as a moderating variable between negative life stress and depressive symptoms. *Cognitive Therapy and Research*, 10, 489-498.
- Nezu, A. M. ve Ronan, G. F. (1988). Social problem solving as a moderator of stress-related depressive symptoms: A prospective analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 35, 134-138.
- Pakaslahti, L. (2000). Children's and adolescents' aggressive behavior in context: The development and application of aggressive problem-solving strategies. *Aggression and Violent Behavior*, 5, 467-490.
- Pollock, L. R. ve Williams, M. G. (1998). Problem solving and suicidal behavior. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 28, 375-387.
- Pollock, L. R. ve Williams, J. M. G. (2004). Problem-solving in suicide attempters. *Psychological Medicine*, 34, 163-167.
- Revheim, N. ve Medalia, A. (2004). Verbal memory, problem solving skills and community status in schizophrenia.

- Schizophrenia Research*, 68, 149-158.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press: New Jersey.
- Seber, G. (1991). *Beck Umutsuzluk Ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği üzerine bir çalışma*. Doçentlik tezi, Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Seber, G., Dilbaz, N., Kaptanoğlu, C. ve Tekin, D. (1993). Umutsuzluk Ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirliği. *Kriz Dergisi*, 1, 139-142.
- Siu, A. M. ve Shek, D. T. (2005). The Chinese version of the social problem solving inventory: some initial results on reliability and validity. *Journal of Clinical Psychology*, 61, 347-360.
- Speckens, A. E. M. ve Hawton, K. (2005). Social problem solving in adolescents with suicidal behavior: A systematic review. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 35, 365-387.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3, 49-74.
- Sümer, H. C. ve Knight, P. (2001). How do people with different attachment styles balance work and family? A personality perspective on work-life linkage. *Journal of Applied Psychology*, 86 (4), 653-663.
- Şahin, N., Şahin, N. H. ve Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379-396.
- Van de Vijver, F. ve Leung, K. (1997). *Methods and data analysis for cross-cultural research*. London: Sage.
- Weishaar, M. E. (1996). Cognitive risk factors in suicide. P. M. Salkovskis, (Ed.), *Frontiers of cognitive therapy* içinde (226-249). New York: Guilford Press.

Summary

The Adaptation of the Revised Social Problem Solving Inventory into Turkish (Tr-SPSI-R): A Reliability and Validity Analysis

Mehmet Eskin

Adnan Menderes University

Zeynep Ayca

Koç University

The term social problem solving refers to the process of problem solving as it occurs in the real world (D’Zurilla & Nezu, 1982). It increases coping and competence to deal with psychological problems (D’Zurilla & Nezu, 1999). Inadequacies in social problem solving is related to psychological distress, including depression, suicidal behavior, schizophrenia, anxiety, and aggression.

D’Zurilla, Nezu and Maydeu-Olivares, (2004) proposed a social problem solving process model as well as an instrument measuring it: Social Problem Solving Inventory (SPSI) (Maydeu-Olivares & D’Zurilla, 1995; 1996). A revised form of this inventory is made available (SPSI-R) (D’Zurilla, Nezu & Maydeu-Olivares, 2002). The SPSI-R consists of two general factors: problem orientation and problem solving style. Problem orientation is made up of positive and negative problem orientation dimensions. Problem solving style consists of rational, avoidant and impulsive-careless problem solving dimensions.

The *problem orientation* refers to cognitive, affective and motivational aspects of problem solving which is made up of two sub-dimensions. The positive problem orientation (PPO) is a constructive cognitive-behavioral problem solving set. The negative problem orientation (NPO), on the other hand is dysfunctional or inhibitive cognitive-motivational set. The *problem solving style* refers to cognitive and overt behavioral activities of individuals attempting to solve a problem which is made up of three sub-styles. Rational problem solving (RPS) is a constructive way of dealing with problems. It includes such principles as problem definition and formulation, goal setting, generation of alternative solutions, decision making, and solution implementation and verification. The avoidant problem

solving style (AS) is a dysfunctional dimension characterized by procrastination, passivity or inaction and dependency. Finally, impulsivity/carelessness style (ICS) is also a dysfunctional problem solving dimension characterized by individual’s attempts that are narrow, impulsive, hurried and incomplete.

The present study aimed at adopting the SPSI-R into the Turkish language by testing its reliability and validity. To provide evidence for the reliability of Tr-SPSI-R and its sub-scales internal consistency (i.e., Cronbach’s alpha) and test-retest reliability methods are used. Evidence for the validity of Tr-SPSI-R is based on three criteria. First, as a test of construct validity, factor structure of the Turkish version is compared with the original 5-factor model by means of a confirmatory factor analysis. Second, the concurrent validity is tested against various psychological well-being and individual difference variables.

Method

Participants

A total of 648 (410 women) students enrolled in two Turkish universities. Mean age of the total sample was 20.9 years ($SD = 1.8$). From the total sample, 144 nursing and 35 sociology students ($n = 109$) with a mean age of 21 years ($SD = 2.0$) refilled in the SPSI-R for re-test one month later. In addition to Tr-SPSI-R, 88 students from the total sample filled in BDI (Beck Depression Inventory) and SIB (Scale for Interpersonal Behavior); 80 students filled in SPS (Suicide Probability Scale) and RSES (Rosenberg Self Esteem Scale); and 82 students filled in BHS (Beck Hopelessness Scale) and PSI (Problem Solving Inventory) scales.

Address for Correspondence: Dr. Mehmet Eskin, Adnan Menderes University, School of Medicine, Department of Psychiatry, Aydin, Turkey

E-mail: meskin@adu.edu.tr

Instruments

Turkish Social Problem Solving Inventory Revised (Tr-SPSI-R). The SPSI-R (D’Zurilla, Nezu & Maydeu-Olivares, 2002) consisted of 52 statements responded using a 5-point Likert type scale ranging from 0 “Not at all true of me” to 4 “Extremely true of me”. The SPSI-R was organized into five scales that tap different facets of social problem solving process. The scales were: positive problem orientation (PPO, 5 items), negative problem orientation (NPO, 10 items), rational problem solving (RPS, 20 items), impulsive/carelessness style (ICS, 10 items), avoidance style (AS, 7 items). Scale scores range from 0 to the number of items multiplied by 4 for the long form whereas the scale scores range from 0 to 20 for the short form of the Tr-SPSI-R. Higher scores indicated better problem solving skills.

Problem Solving Inventory (PSI). The Problem Solving Inventory (PSI) developed by Heppner and Petersen (1982) was used to measure self-appraised problem-solving ability. It has 32 items assessing the frequency of engaging in specific problem-solving behaviors. Responses were reported on a 6-point Likert type scale ranging from “Always (1)” to “Never (6).” The PSI scores ranged from 32 to 192 and higher scores indicated lower self-appraised problem-solving ability. The PSI measures three dimensions of self-appraised problem solving: problem solving confidence, approach/avoidance and personal control.

Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES). The 10-item Rosenberg Self-Esteem Scale was used to assess self-esteem (Rosenberg, 1965). It is a global measure of self-worth scored on a 4-point Likert type scale ranging from “completely agree” to “completely disagree” with the item content. The scores range from 10 to 40, with higher scores representing higher self-esteem.

Scale for Interpersonal Behavior (SIB). Assertiveness was measured by the Scale for Interpersonal Behavior (SIB) developed by Arrindell and van der Ende (1985). The SIB is a 50-item multidimensional measure of assertiveness. The respondent rated each item on a 5-point Likert type scale for the frequency of engaging in a specific assertive behavior. The SIB scores ranged from 50 to 250 with higher scores indicating higher levels of assertiveness.

Beck Depression Inventory (BDI). A 21-item Beck Depression Inventory (BDI, 1978 version) (Beck, Rush, Shaw & Emery, 1979) was used to assess self-rated depressive symptoms. The respondent rated the frequency and the intensity of symptoms on a 4-point scale. The total BDI scores ranged from 0 to 63. Higher scores indicated greater depression.

Beck Hopelessness Scale (BHS). The BHS developed by Beck, Lester, and Trexler (1974) was used to measure hopelessness. The BHS contained 20 yes/

no items. The BHS scale scores range from 0 to 20 and higher scores indicate greater hopelessness.

Suicide Probability Scale (SPS). The Turkish version of the Suicide Probability Scale (SPS) (Cull & Gill, 1988) was used to assess suicide potential. The SPS was a 36-item self-report measure of suicide risk to be used with adolescents and adults. Participants rated each item on a 4-point Likert type scale according to the frequency with which they experience a specific emotion or behavior by selecting scale anchors ranging from “None or a little of the time” to “Most or all of the time.” The total SPS scores ranged from 36 to 144. Higher scores indicate greater suicide proneness.

Procedure

SPSI-R was translated into Turkish by the first author. The translation was checked by the second author as well as two bilingual experts with graduate degrees in psychology. The opinions of the expert panel converged for 89 % of the items. Discrepancies were further discussed and resolved to ensure the linguistic and conceptual equivalence of the English and Turkish versions (Van de Vijver & Leung, 1997).

Results

Confirmatory factor analyses (CFA) were conducted by using the LISREL 8.30 (Jöreskog & Sörbom, 1993) to test the construct validity of the Tr-SPSI-R via maximum likelihood estimation. The goodness of fit indices obtained from the two CFA analyses indicated that the data for the short and the long versions of the Turkish SPSI-R fitted well to the five-factor model of social problem solving.

Both the long and short forms of the Tr-SPSI-R had acceptable to excellent internal consistency and test-retest reliability coefficients. The internal consistency coefficients ranged from a low of .62 to a high of .92. The test-retest reliability coefficients ranged from a low of .60 to a high of .84.

The scales of the two forms correlated significantly in the theoretically meaningful directions with one another. The sub-scales of both long and short forms of the Tr-SPSI-R correlated significantly and in the expected directions with dimensions of the PSI.

The two positive dimensions of Tr-SPSI-R (i.e., PPO, RPS) correlated negatively with depression, suicide potential and hopelessness, and positively with assertiveness, self-esteem, and GPA, whereas the three negative dimensions of Tr-SPSI-R (i.e., NPO, ICS, AS) correlated positively with depression, suicide potential and hopelessness, and negatively with assertiveness, self-esteem, and GPA. These findings supported the expectations and provided evidence for the convergent

validity of Tr-SPSI-R.

Men and women differed only on three Tr-SPSI-R scales. Men ($M = 7.81$, $SD = 4.72$) scored significantly higher than women ($M = 6.77$, $SD = 4.87$) on avoidance style ($t_{629} = 2.56$, $p < .02$). Men ($M = 11.73$, $SD = 6.09$) scored significantly higher than women ($M = 10.70$, $SD = 6.31$) also on impulsive / carelessness style ($t_{629} = 2.00$, $p < .05$). But, women ($M = 14.95$, $SD = 8.02$) scored significantly higher than men ($M = 12.81$, $SD = 7.65$) on the negative problem orientation ($t_{629} = 3.25$, $p < .005$).

Discussion

The results obtained in the study showed that both the internal consistency and test-retest reliability estimates of the long and the short forms of the Tr-SPSI-R were adequate. The internal consistency and the test-retest reliability coefficients for the long and the short forms of the Tr-SPSI-R were comparable to those reported by (D'Zurilla, Nezu & Maydeu-Olivares, 2002).

The results also suggested that the Tr-SPSI-R possessed good construct validity. To examine whether the 52 items of the scale fit to the 5-factor model (i.e., structural equivalence) proposed by D'Zurilla, Nezu and Maydeu-Olivares, (2004) and Maydeu-Olivares, Rodrigues-Fornells, Gomez-Benito and D'Zurilla (2000), two separate confirmatory factor analyses were performed for the long and the short forms of the scale. The fit indices obtained from the two confirmatory factor analyses suggested that the Turkish versions of items of the SPSI-R fitted well to the 5-factor model.

Concurrent validity of the Tr-SPSI-R was assessed by means of correlating it with the problem solving inventory (PSI) scale scores. If the Tr-SPSI-R is a

valid measure of problem solving ability then it should correlate significantly and in expected directions with the PSI scores. The findings confirmed this expectation for the total scale and subscale scores of the PSI.

The validity of Tr-SPSI-R was further assessed by means of correlating it with scores on measures assessing depression and hopelessness. The results revealed correlations in the expected directions. For instance, PPO and RPS scale scores correlated inversely with scores on depression, suicide potential and hopelessness, while NPO, ICS and AS scale scores correlated positively with scores on those measures for both the long and the short versions of the scales. PPO and RPS were also positively related to academic achievement, whereas NPO and AS were negatively related to GPA. Confirming our expectations, those scored high on assertiveness scored high on positive dimensions of Tr-SPSI-R, but scored low on negative dimensions of Tr-SPSI-R. These associations added further evidence for the convergent validity of the Tr-SPSI-R.

In summary, the results of this study suggested that the Tr-SPSI-R was a reliable and valid measure of the construct. Despite the significance of the findings, one should exercise caution when generalizing the results obtained in this study for several reasons. First, the sample was comprised of university students only. Thus, the generalizability of the findings to other age and education groups would be limited. Second, validity estimates of the Tr-SPSI-R should be established using other methods than simple correlation coefficients with self-report measures. More specifically, in future studies, validity of the Tr-SPSI-R should be established against performance measures as well as sensitivity to interventions.